

Landskap: Skåne Upptecknat av: Johanna Olsson
Härad: Luggede Adress: Mariehem, Bårup
Socken: Välluv Berättat av: Karma Skeddotter
Uppteckningsår: 1933 Född år 1792 i Välluvs Loken

Uppteckningen rör Hembehandling av sjukdom.

De minnen jag upptecknat är mina egna, en del har jag själv varit med om, dels har de berättats av min farmor Karma Skeddotter, hennes far var i slutet av 17 och långt i på 1800 talet ortens läkerman för både människor och djur. Han var Landtbrukare hade ett hemman i Välluv socken hans namn var Åke Svensson. Därför kom det sig att min farmor var så intresserad av hemmared hon hade själv aldrig varit sjuk aldrig sökt läkare aldrig tagit någon medicin, hon talade gärna om sina minnen från från svemma tidevarre. Der hon alltid i mig hade en intresserad åhörare. Hon dog 1893 vid 91 års ålder.

1 Något offer av ett eller annat slag hörde jag aldrig talas om, men slår hett vatten i bäcken var inte bra, för der bodde älvor, när bäcken brusade tyckte de sig höra älvaspel. Jag hörde berättas om ett obotbart barn som di hade sökt en kloke gumma för, hon hade förklarar det var för di hade tvättat barnets kläder i bäcken innan det hade fått dopet, der hade älvar spelat över dem därför var det obotligt.

Det var mycket nogva med ett litet barn innan dett var dopet di fick inte tömma ut något på marken som hade med barnet eller dess kläder att göra. I en undangömd vrå, till exempel i en hörna av ett tomt legolv grävdes ett djupt hål der lades ett locke över, der tömdes allting som hade med barnet att göra.

Det bars alltid ner i slutna kärl inte under bar himmel för då kunde de hända att barnet kom ut för något ottyg. Så snart barnet var dopat hade ottyg ingen maket över det. Ända så sent som i slutet på 70 talet gick det till på det sättet. Di gamle trodde inte de gick an med mindre.

2
Ej bra slå
vatten i bäck
- älvor.

Barnet före
dopet.

Tandvård

2 På en vatt i mitt hem värt bolmört, när de frö-
husen blevo mogna skulle vi barn samla in dem, fröt
tillvaratogs i en burk för att användas mot tandvärk. På
den tiden fanns ingen tandläkare, men tandvärk var här
alldeles vanligt. När den så blev för svår togs det torvglöder
i en panna der lades en thesked bolmörtspri på så skulle
vi sitta o gapa över pannan så länge de rökte. Sen bäddades
vi ner kunde vi då somna så kunde hända att när vi vaknade
var tandvärken borta. Om någon av husets folk fick bölder
vi voro inalles 12 personer med tjänare och alla min farmor
inberåkat, som var vår husläkare och värt allt i allom.
Var bölden mycket svår lade hon på ett honcingoplaster tillrett
av honing och vetemjöl men hon visse helst den skulle moga
till av sig själv. När den så blev gul i toppen tog hon hål
på den med en knappnål sen gjorde hennes tummar resten
men der hade ^{behörlig} god lite bedövning för att hålla till, när hon behände
den ett par tre gånger var den borta, aldrig tillstötte der någenting.

Bölder.

3

Skåne
Lund
Välling
1933

3758

Nyborgs blomman
Bor och stam älskottar
juni 1892 i Välling

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

4

Midssommarafton plockade vi alltid Sant Hans orter
di vänta hemma i skogen det var en enkel mörkgul blomma
stor som våra vita margareta blommor di torkades och gömdes för
framtida behov. Vi samlade också blad av flyggrönn som också
torkades. Flyggrönn var för di gamle ett underbart träd för di
vänta i ett annat, di gamle murkens pilarna försvinner
mer och mer, men jag vet var der står en stor pil med en
vacker rönn uti full med vackra rönnbärsklasor, jag
skall försöka få ett fotografi av den, som jag kan sända nå-
gon gång senare. På 79 föll min far en sådan stor pil
som innehöll en rönn ^{spil} den var så murken så den nästan
föll sönder av sig själv, inuti pilen hade rönnen ett själv
vuxit hål, ett stycke från roten hade stammen delat sig
i två lika stora grenar och hade följt den märkliga stammens
innersidor till en trängre öppning der hade grenarna växt
sammans igen hålet var så stort att ett 2 eller 3 års barn
mycket väl kunde krypa igenom, far skalade grenverket

Flyggrönn.

Skåne

Rydbo

Vällingby

nytt år: 1933

3758 Nytt år Johanna Oskon
Beran Johanna Oskon
född 1792 i Vällingby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

5.

och gjorde det slår. Så kom han hem till mig och bad mig
taga vara på det. Han visste att det var så bra om barnen
voro klona eller hade Engelska sjukkan o låta dem krypa igen
ett sådant självvuxit hål. Jag tog grenverket och lade upp
på vinden, där låg det i över 30 år utan att varken minna
eller andras barn krypa igenom det. När vi så flyttade ifrån
den gamla gården 1911 tänkte vi inte på att få de med så nu
är de inte mera till. Var der någon som hade eksem på
händerna skulle di tvätta sig med mjölk
och gå tiggande ut och slå det till en hyllbustke med ord
skälla hyllen men skälla inte mig det skulle di säga tre gång
så blev de nog alltid bra. Island kunde barn gå eksem
som inte ville läkas de trodde di var men. Di sände då ut
en gumma som skulle tugga fläskbitar var det en flicka som
hade men skulle hon tugga av mig som kraft pojkar först, eller
det var en pojke som var dålig skulle det vara tvärtom det
skulle vara mig för der var alltid mig slags men.

Errog. sjukvan.

Eksem.

5 Det var alltid folks man var bekant med både gumman som tiggde och den som skulle ha det. Jag vet inte mer än en gång di tiggde av mig det var till en liten flicka, de var i början av 80 talet. När så gumman kom hem med di 9 fläcke bitarna lades di i en panna i steket. Det flott som blev av dem skulle den sjuka smörjas med, om det hjälpte här de jag inte talas om. De var mera tron som skulle åstadkomma undret. För trodde di när någon fick värk eller anoxors blev ovanligt sjuke att di hade kommit för mänting antingen i vädrät eller också att någon stygg meniska hade gjort den något illt, då var de enda som hjälpte att råka med trollrökelse. Der togs glöden i en panna lades trollrökelse på, gick omkring den sjuke 3 gånger på det ena hållet 3 på det andra. Om inte det hjälpte var der en gumma som kunde stöpa över dem med kyrkobly, farmor talade om att en pojke fick ont i ett ben så skulle gumman stöpa över honom der rådde komma en droppe smält bly på bara skinnet så han hoppade till, seså så gumman me för de onda sin väg.

Rökelse

Kyrkobly.

6 Alla sår stora och små behandlades med en salva som hette
gallmejesalva som di själv lagade till. den köptes på Apoteket
tre sorter de hette Silverglitt. Blysvitt. Gallmejesten, allt pulver
iserat. Likas delar av varje sort tömdes i en burk, deruti hölls
lite renad bomolja de rördes samman till en smidig salva så
den var passelig att smörja med, den var mycket bra såren läkte
normalt och fort. Bindlar hade vi av gammalt mjukt hemväft
linne. Andra bindlar och vadd kände vi inte till den tiden.
För stötar och slag som blev ont och svullet lades linnelappar doppas
i ätticka och Brännvin tills det ömma hade satt sig. Råteofta Halsfluss
hade vi halsfluss först smordes halsen med fördelande linnem
sen kardades svart ull och lades på ett smyppkläde, sen smula
des rätt mycket hel kamfer ovanpå ullen, så bands klädet
om halsen, var halsflusen mycket envis kunde de hända vi
fick smula på lite mera kamfer. Men för det mesta var
sjukdomen över på tre eller fyra dagar. De gick alltid
ut på billiga ordinationer för i tiden.